

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูล ณ วันที่ ๑ เดือนสิงหาคม พ.ศ ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายสาธิต จิวทา

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๕๘/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังลึก อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
โทรศัพท์ ๐๘-๙๙๕๗-๒๘๖๘ Line ๐๘-๙๙๕๗-๒๘๖๘

เกิด พ.ศ.๒๕๐๗

ปัจจุบันอายุ ๖๑ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา

สถานบันการศึกษา โรงเรียนบ้านวังลึก

คณะ/สาขาวิชา-.....

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ ๒๕๖๐

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก มันสำปะหลัง

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้การใช้ท่อนพันธุ์ที่เหมาะสม

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๔..... ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑. ฐานเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิต:การใช้ท่อนพันธุ์ที่เหมาะสม การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง
นอกเหนือจากการปรับปรุงบำรุงดิน ร่วมกับการอนุรักษ์ดินและการใช้พันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดีแล้ว การจัดการ
ดูแลที่ดี โดยเริ่มตั้งแต่ การการปลูกที่เหมาะสม การเตรียมดินดี การเตรียมท่อนพันธุ์ปลูก ระยะปลูกที่เหมาะสม
ตลอดจนการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม



ฐานการเรียนรู้ที่ ๒. ดิน-ปุ๋ย/การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับปรุงบำรุงดิน:ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาพบปัญหาเรื่องดินเสื่อมโทรมเนื่องจากใช้ปุ๋ยเคมีมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้มันสำปะหลังมีผลผลิตตกต่ำ และแนวโน้มของต้นทุนสูงขึ้นเนื่องจากปุ๋ยเคมีมีราคาแพง และส่งผลให้ผลกำไรน้อยลง ต่อมาจึงมีความคิดริเริ่มในการใช้วัสดุเหลือใช้ที่ได้ในท้องถิ่นมาทำเป็นปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ และอัดเม็ดใช้เอง ควบคู่กับการผสมปุ๋ยใช้เองตามค่าวิเคราะห์ดิน และการปลูกถั่วเขียว การปลูกพืชตระกูลถั่ว การใช้ปุ๋ยพืชสด การไถกลบ ก่อนการปลูกมันสำปะหลัง



ฐานการเรียนรู้ที่ ๓. ฐานเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช:การใช้สารชีวภัณฑ์ การพยากรณ์สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชสารชีวภัณฑ์เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ผลิตหรือพัฒนามาจากสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์



๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การลดต้นทุนการผลิต:

เกษตรกรจะได้เรียนรู้วิธีการลดต้นทุนการผลิตในด้านต่างๆ เช่น การใช้วัสดุทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ, การจัดการน้ำและปุ๋ย, และการป้องกันกำจัดศัตรูพืช.

๒. การปรับปรุงบำรุงดิน:

เกษตรกรจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์, การทำปุ๋ยหมัก, และการปลูกพืชปุ๋ยสด.

๓. การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช:

เกษตรกรจะได้เรียนรู้วิธีการป้องกันและควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม.

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๑..... หลักสูตร

๑. เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่:

เกษตรกรจะได้เรียนรู้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรของตนเอง.

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การรวมกลุ่มเป็นองค์กรเกษตรกรหรือวิสาหกิจชุมชน

เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เรียนรู้เพิ่มเติมตามความสนใจและความต้องการของชุมชน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการลดต้นทุนการผลิต เกษตรกรจะได้เรียนรู้วิธีการลดต้นทุนการผลิตในด้านต่างๆ เช่น การใช้วัสดุทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ, การจัดการน้ำและปุ๋ย, และการป้องกันกำจัดศัตรูพืช.

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

๑.การรวบรวมข้อมูลและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ (ก่อนการประชุม) จัดเวที ศพก.ระดับอำเภอ ในฐานะประธาน ศพก. มีการจัดประชุมสมาชิก ศพก. เครือข่าย และตัวแทนกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อรับฟัง ปัญหา อุปสรรค และความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรในพื้นที่

วิเคราะห์สถานการณ์การผลิต: รวบรวมข้อมูลด้านการผลิตของพืชและสัตว์ที่สำคัญในอำเภอ เช่น ปริมาณ ผลผลิต ต้นทุนการผลิต ราคาขาย รวมถึงปัญหาด้านการตลาด

สรุปประเด็นสำคัญ: จัดทำข้อมูลสรุปและข้อเสนอแนะที่ชัดเจน โดยเน้นประเด็นที่ต้องการให้มีการ สนับสนุนจากระดับจังหวัด เช่น ความต้องการด้านงบประมาณ, การส่งเสริมเทคโนโลยีใหม่ๆ, การสร้างช่องทางการตลาด, หรือการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านที่เกินศักยภาพของอำเภอ

๒. การนำเสนอข้อมูลและร่วมอภิปรายในที่ประชุม (ระหว่างการประชุม) นำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบ: เมื่อเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการ กชก. ระดับจังหวัด ควรนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ชัดเจน และมีหลักฐานอ้างอิง

เป็นตัวแทนเกษตรกรอย่างแท้จริง: ทำหน้าที่เป็น "เสียง" ของเกษตรกรในพื้นที่ โดยนำเสนอประเด็น ปัญหาและความต้องการให้ที่ประชุมรับทราบโดยตรงไปตรงมา

ร่วมอภิปรายและให้ข้อคิดเห็น: ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ต่อแผนงานที่หน่วยงานอื่นนำเสนอ เพื่อให้เกิดการบูรณาการที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่มากที่สุด

เน้นการสร้างความร่วมมือ: แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความพร้อมของ ศพก. ในการเป็นกลไกขับเคลื่อน แผนงานในระดับพื้นที่ เพื่อให้คณะกรรมการฯ เห็นความสำคัญและพร้อมที่จะสนับสนุน

๓. การติดตามและรายงานผล (หลังการประชุม) สื่อสารกับเครือข่าย: นำข้อมูลจากที่ประชุมไปสื่อสารให้ สมาชิก ศพก. และเกษตรกรในพื้นที่ทราบ เพื่อให้ทุกคนเข้าใจแผนงานและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ติดตามความคืบหน้า: ติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานตามแผนที่ได้จัดทำร่วมกัน หากพบปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ นำแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดทราบต่อไป

รายงานผลการดำเนินงาน: รายงานผลการดำเนินงานในระดับพื้นที่ให้คณะกรรมการ กชก. ทราบเป็นระยะ เพื่อให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์และเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนในครั้งต่อไป

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นระบบ ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ในฐานะประธาน ศพก. ระดับอำเภอ การจัดทำ "แผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.)" เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะเป็นเหมือนเข็มทิศในการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม วิธีการจัดทำแผนฯ ผู้มีส่วนร่วม และองค์ประกอบของแผนฯ อย่างละเอียด ดังนี้

๑. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ (แผนราย ศพก.) การจัดทำแผนฯ ควรดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วม และสะท้อนปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกรในพื้นที่ โดยมีขั้นตอนดังนี้:

ขั้นตอนที่ ๑: การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strengths): ศักยภาพของ ศพก. ในด้านต่างๆ เช่น มีปราชญ์เกษตรกรที่มีความเชี่ยวชาญ, มีแปลงสาธิตที่ประสบความสำเร็จ, มีเครือข่ายที่เข้มแข็ง

จุดอ่อน (Weaknesses): ข้อจำกัดที่ ศพก. ประสบอยู่ เช่น ขาดงบประมาณ, ขาดบุคลากร, เครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอ เกษตรกรมีอายุมาก

โอกาส (Opportunities): ปัจจัยภายนอกที่เป็นประโยชน์ เช่น นโยบายภาครัฐที่สนับสนุน, ความต้องการสินค้าเกษตรในตลาดที่เพิ่มขึ้น

อุปสรรค (Threats): ปัจจัยภายนอกที่เป็นความเสี่ยง เช่น ภัยแล้ง, โรคระบาดพืช/สัตว์, ราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น

ขั้นตอนที่ ๒: การกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์

กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้ (SMART Goal) เช่น "ลดต้นทุนการผลิตลง ๒๐%" หรือ "เพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น ๓๐ % ภายใน ๑ ปี"

วางยุทธศาสตร์หรือแนวทางหลักในการบรรลุเป้าหมาย เช่น "ยุทธศาสตร์การพัฒนาปราชญ์เกษตรกร" หรือ "ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการตลาดออนไลน์"

ขั้นตอนที่ ๓: การวางแผนงาน/โครงการและกิจกรรม

นำยุทธศาสตร์มาแปลงเป็นแผนงาน/โครงการที่จับต้องได้ เช่น โครงการฝึกอบรมเกษตรกรเรื่องการทำปุ๋ยหมัก, โครงการอบรมถ่ายทอดการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยกำหนดกิจกรรมย่อยในแต่ละโครงการ เช่น การจัดอบรมภาคทฤษฎี, การลงมือปฏิบัติในแปลงสาธิต ระบุรายละเอียดของกิจกรรมให้ชัดเจน: กิจกรรม: (เช่น จัดทำปุ๋ยหมัก กิจกรรมสารชีวภัณฑ์ เป็นต้น) ผู้รับผิดชอบ: (เช่น ประธาน ศพก., เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร) ระยะเวลา: (เช่น เดือน สิงหาคม ๒๕๖๘) งบประมาณ: (ถ้ามี) ตัวชี้วัดความสำเร็จ: (เช่น จำนวนผู้เข้ารับการอบรม, จำนวนเกษตรกรที่นำไปปฏิบัติ)

ขั้นตอนที่ ๔: การติดตามและประเมินผล กำหนดระบบการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบถึงความคืบหน้าและแก้ไขปัญหาได้ทันที่ อาจมีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเป็นรายไตรมาสหรือรายปี

๒. ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนจะทำให้แผนฯ มีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ผู้มีส่วนร่วมหลักได้แก่:

- ประธานและคณะกรรมการ ศพก.: เป็นผู้ริเริ่มและขับเคลื่อนกระบวนการทั้งหมด

- เกษตรกรสมาชิกและเครือข่าย: เป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่สุด ทั้งปัญหาและความต้องการ
- ปราชญ์เกษตรกร: เป็นผู้ให้คำแนะนำด้านเทคโนโลยีและองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหา
- เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ: ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนด้านวิชาการและการ

ประสานงาน

- ตัวแทนจากหน่วยงานบูรณาการอื่นๆ ในระดับอำเภอ: เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, เกษตรและสหกรณ์อำเภอ, ปศุสัตว์อำเภอ, ประมงอำเภอ เพื่อให้แผนงานสอดคล้องกับทุกภาคส่วน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น: แรงบันดาลใจมาจากปัญหาที่เจอซ้ำซากทุกปี

แรงบันดาลใจหลัก: ปัญหาหนี้สินและคุณภาพชีวิตที่ย่ำแย่ คือจุดเริ่มต้นสำคัญที่สุด เมื่อก่อนผมทำนาและทำไร่ มันลำบากหลัง แบบเดิมๆ พึ่งพาสารเคมีเยอะมาก ต้นทุนสูง แต่ผลผลิตที่ได้กลับไม่คุ้มค่า ทำให้มีหนี้สินเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ที่สำคัญคือสุขภาพของคนในครอบครัวก็ไม่ได้ เพราะต้องสัมผัสกับสารเคมีทุกวัน

จุดเปลี่ยน: เห็นข่าวเกษตรกรหลายคนในพื้นที่อื่นที่เปลี่ยนมาทำเกษตรแบบผสมผสานและลดการใช้สารเคมี แล้วชีวิตดีขึ้น จึงเริ่มคิดว่า "ถ้าเขาทำได้ เราก็น่าจะทำได้เหมือนกัน"

โอกาสจาก ศพก.: พอได้เข้าร่วมกิจกรรมของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ของอำเภอ ทำให้ได้เจอเพื่อนเกษตรกรที่คิดเหมือนกัน ได้รับความรู้จากปราชญ์เกษตรกรและเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเรื่องท่อนพันธุ์ดีที่เหมาะสม การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์ ไตรโคเดอร์มา บิวเวอเรีย บีเอส บีที การทำสารไล่แมลงจากสมุนไพร และการวางแผนการผลิตแบบครบวงจร เป็นต้น

๒. ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

"ปัญหาหลักที่เจอคือ เรื่องต้นทุนและราคาที่ไม่แน่นอน" การทำเกษตรแบบเดิมๆ ทำให้เราต้องเผชิญกับความเสียหายหลายอย่าง ซึ่งปัญหาและความท้าทายเหล่านี้แหละที่กลายเป็นแรงผลักดันให้ผมต้องหาทางออกด้วยการใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยี

ต้นทุนการผลิตสูง: ปัญหาสำคัญที่สุดคือ ต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงที่แพงขึ้นทุกปี แต่ผลผลิตที่ได้กลับไม่เพิ่มขึ้นเท่าที่ควร ทำให้เราต้องแบกรับภาระหนี้สินมากขึ้น

ปัญหาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม: การใช้สารเคมีต่อเนื่องทำให้สุขภาพของผมและครอบครัวแย่ลง รู้สึกเวียนหัว และอ่อนเพลียง่าย ที่สำคัญคือดินเริ่มเสื่อมสภาพ สัตว์น้ำในบ่อหายไป และเกิดปัญหาแมลงศัตรูพืชที่ขยายการวางแผนการผลิต: เมื่อก่อนเราปลูกพืชตามๆ กัน ทำให้ผลผลิตออกมาพร้อมกันเยอะๆ จน ราคาตกต่ำ ไม่ได้ราคาดีเท่าที่ควร

ความไม่แน่นอนของธรรมชาติ: ปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมทำให้ผลผลิตเสียหายบ่อยครั้ง ซึ่งการทำเกษตรแบบเดิมๆ แทบไม่มีทางรับมือได้เลย

ปัญหาเหล่านี้ทำให้เริ่มตระหนักว่า หากยังทำเกษตรแบบเดิมต่อไป ก็จะไม่วันหลุดพ้นจากวงจร

หนี้สินและคุณภาพชีวิตที่ย่ำแย่ได้ การเข้าร่วมกับ ศพก. จึงเป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้ได้เรียนรู้วิชาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง การทำบัญชีฟาร์มเพื่อลดต้นทุน หรือการเพาะปลูกพืชที่หลากหลายเพื่อลดความเสี่ยง ซึ่งช่วยให้ผมสามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้อย่างยั่งยืน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ได้นำหลักวิชาการและเทคโนโลยีมาปรับใช้ในทุกขั้นตอนของการผลิต เพื่อแก้ปัญหาที่เคยเจอ และสร้างความยั่งยืนให้กับแปลง โดยสามารถแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้:

- ด้านดินและน้ำ: การลดปัญหาดินเสื่อมและบริหารจัดการน้ำ การทำปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยหมักชีวภาพ: ได้เรียนรู้จากปราชญ์เกษตรกรใน ศพก. และใช้เศษวัชพืช มูลสัตว์ และน้ำหมักชีวภาพมาทำปุ๋ยใช้เองอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ดินกลับมาอุดมสมบูรณ์และมีโครงสร้างที่ดีขึ้น

การปลูกพืชหมุนเวียนและพืชตระกูลถั่ว: เพื่อบำรุงดินและตรึงไนโตรเจนในดินตามหลักวิชาการ ช่วยลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมีได้โดยอัตโนมัติ

ระบบน้ำหยด: ติดตั้งระบบน้ำหยดในแปลงมันสำปะหลัง ช่วยประหยัดน้ำได้อย่างมาก และยังช่วยให้น้ำเข้าถึงรากพืชโดยตรง ทำให้พืชเติบโตได้อย่างสม่ำเสมอ

- ด้านการลดต้นทุนการผลิตและควบคุมศัตรูพืช

การทำบัญชีฟาร์ม: มีการจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายอย่างละเอียด ทำให้รู้ว่าต้นทุนที่แท้จริงคืออะไร และสามารถวางแผนลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็นได้

การผลิตสารชีวภัณฑ์ไล่แมลง: ผลิตขยายและใช้ไตรโคเดอร์มา บีบวาเรีย บีเอส บีที เป็นต้น และใช้สมุนไพรที่มีในท้องถิ่น เช่น ดอกดาวเรือง ตะไคร้หอม ข่าแก่และใบสะเดา มาหมักเป็นน้ำยาไล่แมลงศัตรูพืช แทนการใช้สารเคมี ซึ่งปลอดภัยต่อทั้งคนและสิ่งแวดล้อม

การปลูกพืชสมุนไพรไล่แมลง: ปลูกพืชที่มีกลิ่นฉุนไว้รอบแปลง เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของแมลงศัตรูพืช ไม่ให้เข้ามารบกวนพืชหลัก

- ด้านการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มมูลค่า

การใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสม: เลือกใช้พันธุ์ผักที่ทนทานต่อสภาพอากาศในพื้นที่และให้ผลผลิตสูง ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและสม่ำเสมอ

การใช้เครื่องมือ-อุปกรณ์เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว: มีการดัดแปลงเครื่องมือขุดมันสำปะหลัง ให้เหมาะสมในการเก็บเกี่ยว ช่วยลดความเสียหายในผลผลิต และทำให้ผลผลิตมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

การแปรรูปผลผลิต: มีการเรียนรู้วิธีการแปรรูปเป็นมันเส้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีไว้ ๔ ขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

ขั้นที่ ๑: การเรียนรู้และศึกษาข้อมูล (Learning)

รับฟังและเปิดใจ: เริ่มต้นจากการเข้าร่วมประชุมกับ ศพก. อำเภอ และรับฟังความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและปราชญ์เกษตรกรในพื้นที่

เข้ารับการอบรม: ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการอบรมต่างๆ ที่ ศพก. จัดขึ้น เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์, การทำสารชีวภัณฑ์, การทำบัญชีฟาร์ม

หาข้อมูลเพิ่มเติม: ศึกษาข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ เช่น อินเทอร์เน็ต, สื่อโซเชียล, หรือหนังสือที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความเข้าใจที่รอบด้าน

ขั้นที่ ๒: การทดลองและลงมือปฏิบัติ (Testing)

เริ่มจากแปลงเล็กๆ: ไม่ได้เปลี่ยนทั้งไร่ทีเดียว แต่เลือกพื้นที่เล็กๆ ในสวนเพื่อทดลองทำตามความรู้ที่ได้มา เช่น ทดลองใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพในแปลงมันสำปะหลัง ขนาด ๒ งาน ก่อน

บันทึกผลและสังเกตการณ์: จดบันทึกผลการทดลองอย่างละเอียด เช่น การเจริญเติบโตของพืช, ต้นทุนที่ใช้ไป, และปัญหาที่พบ เพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ ๓: การประยุกต์ใช้และขยายผล (Applying)

ปรับปรุงสูตรให้เหมาะสม: นำผลจากการทดลองมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และวัตถุดิบที่มี เช่น การคัดเลือกท่อนพันธุ์ การตัดท่อนพันธุ์ การชุบแช่ท่อนพันธุ์ให้เหมาะสม กับพื้นที่ปลูก หรือ การปรับสูตรปุ๋ยหมักให้ใช้เศษวัสดุทางการเกษตรในไร่ที่มีอยู่ให้มากที่สุดและเหมาะสมในพื้นที่มากที่สุด

ขยายผลสู่แปลงใหญ่: เมื่อเห็นว่าวิธีการที่ทดลองได้ผลดีและคุ้มค่า จึงนำไปปรับใช้กับพื้นที่การเกษตรทั้งหมดของตัวเอง

สร้างแปลงเรียนรู้: จัดทำแปลงสาธิตหรือฐานเรียนรู้ต่างๆ ในแปลงของตัวเอง เพื่อให้เกษตรกรคนอื่นที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษาและดูงานได้จริง

ขั้นที่ ๔: การเป็นผู้ถ่ายทอดและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Sharing and Developing)

เป็นวิทยากรและที่ปรึกษา: เมื่อประสบความสำเร็จแล้ว ลองสมบัติได้นำความรู้และประสบการณ์มาเป็นวิทยากรให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ใน ศพก.

แลกเปลี่ยนเรียนรู้: ยังคงเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากเพื่อนเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาการเกษตรของตัวเองอย่างต่อเนื่อง

การทำตามขั้นตอนเหล่านี้ ทำให้การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นยังเป็นที่ประจักษ์จนสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่นได้

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๑. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเป็นวิธีการที่แม่นยำและประหยัดที่สุด เพราะช่วยให้เราใส่ปุ๋ยได้ตรงตามที่พืชต้องการและแก้ไขปัญหาดินได้อย่างถูกต้อง มีขั้นตอนดังนี้:

ขั้นตอนที่ ๑: การเก็บตัวอย่างดิน

เตรียมอุปกรณ์: ถัง, พลั่วเล็กหรือช้อนปลูก, และถุงพลาสติกสำหรับใส่ตัวอย่างดิน แบ่งพื้นที่: แบ่งพื้นที่แปลงเกษตรเป็นโซนย่อยๆ เช่น แปลงปลูกมันสำปะหลัง, แปลงปลูกนาข้าว, แปลงไม้ผล เป็นต้น

วิธีการเก็บ: พืชไร่: ขุดดินเป็นรูปตัว V ลึกประมาณ ๑๕ เซนติเมตร ตักดินจากขอบรอยขุดด้านหนึ่งหนาประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ทำซ้ำ ๑๐-๑๕ จุดต่อโซน แล้วนำดินทั้งหมดมาคลุกเคล้าให้เข้ากัน

ปลูกนาข้าว: เก็บตัวอย่างดินในช่วงพักนาหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต

แปลงไม้ผล: เก็บตัวอย่างดินบริเวณใต้ทรงพุ่มของต้นไม้

เตรียมตัวอย่างส่งตรวจ: นำดินที่คลุกเคล้ากันมาใส่ถุงประมาณ ๕๐๐ กรัม ติดป้ายระบุข้อมูลให้ชัดเจน เช่น ชื่อเกษตรกร ที่อยู่ชนิดพืชที่ต้องการปลูก และ พิกัดแปลง

ขั้นตอนที่ ๒: การส่งตัวอย่างดินเข้าห้องปฏิบัติการ

ติดต่อหน่วยงาน: นำตัวอย่างดินที่ได้ไปส่งที่ สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือศูนย์วิจัยและพัฒนาการ

เกษตรในพื้นที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเข้าห้องปฏิบัติการ (แล็บ)

รอผลวิเคราะห์: ผลวิเคราะห์จะแสดงค่าต่างๆ ที่สำคัญ เช่น ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH): แสดงสภาพดินว่าเป็นกรด, ด่าง หรือเป็นกลาง ปริมาณอินทรีย์วัตถุ: แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปริมาณธาตุอาหารหลัก (N, P, K): แสดงปริมาณไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียมในดิน

ขั้นตอนที่ ๓: การประยุกต์ใช้ผลวิเคราะห์

การตีความผล: เจ้าหน้าที่จะช่วยอธิบายผลวิเคราะห์ดิน และแนะนำว่าควรใส่ปุ๋ยชนิดใดในปริมาณเท่าใด

การปรับปรุงดิน: หากดินเป็นกรด ควรใส่ปูนขาวเพื่อปรับค่า pH หากอินทรีย์วัตถุต่ำ ควรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์

การใส่ปุ๋ยเคมี: ใส่ปุ๋ยเคมีตามสูตรและปริมาณที่ผลวิเคราะห์แนะนำ เช่น หากดินขาดฟอสฟอรัสมาก ควรใส่ปุ๋ยที่มีสัดส่วนของฟอสฟอรัสสูง ซึ่งช่วยให้ประหยัดต้นทุนและพืชได้รับธาตุอาหารอย่างเต็มที่

๒. การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่เหมาะสม

การเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เป็นหัวใจสำคัญของการทำการเกษตรให้ประสบความสำเร็จ โดยมีแนวทางดังนี้:

ขั้นตอนที่ ๑: การประเมินสภาพพื้นที่และปัญหา

ประเมินสภาพภูมิอากาศ: สังเกตสภาพอากาศในพื้นที่ เช่น ปริมาณฝน, อุณหภูมิสูงสุด-ต่ำสุด, ความแห้งแล้ง หรือน้ำท่วม แล้วจึงหาพันธุ์ที่เหมาะสมเพื่อมาปลูกในแปลง

สำรวจโรคและแมลง: สังเกตว่าในพื้นที่มีการระบาดของโรคพืชหรือแมลงชนิดใดบ้างเป็นประจำ แล้วจึงปรับเปลี่ยนลูกใช้ พันธุ์ต้านทาน แทน เช่น มีการระบาดของโรคไวรัสใบด่างในมันสำปะหลัง โดยมีแมลงหมีขาวเป็นพาหะ ปัจจุบัน พบว่า มีพันธุ์ ระยะของ๗๒ ต้านทานโรคได้ดี จึงมีการขยายพันธุ์ที่ดีในพื้นที่ปลูกต่อไป

ประเมินความต้องการของตลาด: วิเคราะห์ว่าตลาดในท้องถิ่นที่รับซื้อต้องการผลผลิตแบบใด เงื่อนไข ราคา เช่น การวัดเปอร์เซ็นต์แบ่งในมันสำปะหลัง ก่อน ขยายผลผลิต เพื่อประเมินราคาก่อนขาย เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๒: การค้นคว้าและเลือกพันธุ์พืช

ขอคำแนะนำ: ปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือปราชญ์เกษตรกรใน ศพก. เพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับพันธุ์พืชที่เหมาะสม

ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล: หาข้อมูลจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร, กรมวิชาการเกษตร, หรือแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

ทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ: เลือกพันธุ์ข้าวที่ทนแล้งสำหรับพื้นที่ที่เสี่ยงภัยแล้ง หรือเลือกผักที่ทนฝนสำหรับพื้นที่ที่มีฝนตกชุก

ต้านทานโรคและแมลง: เลือกพันธุ์ที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความต้านทานต่อโรคพืชและแมลงที่เคยมะบาดในพื้นที่

ให้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ: เลือกพันธุ์ที่มีผลผลิตสูง และมีลักษณะตรงตามความต้องการของตลาด เช่น มันสำปะหลังหัวใหญ่ แขนงเยอะ เปอร์เซ็นต์แป้งสูง, สีสวย เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๓: การทดลองปลูก

ทดลองในแปลงเล็กๆ: ไม่ควรเปลี่ยนพันธุ์พืชทั้งไร่นาทีเดียว แต่ควรเริ่มจากการทดลองปลูกในพื้นที่เล็กๆ ก่อน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิต, ความต้านทานโรค และต้นทุนที่ใช้ไป ทำแปลงเปรียบเทียบ

เปรียบเทียบผลผลิต: บันทึกผลการปลูกอย่างละเอียดเพื่อดูว่าพันธุ์ใหม่มีประสิทธิภาพดีกว่าพันธุ์เดิมหรือไม่

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

- ๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย
 ๑.๑)มันสำปะหลัง.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๖.....(ไร่-งาน-วา)
 ๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย
 ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย
 ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า มันสำปะหลัง มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเตรียมดิน	เป็นเงิน	๖๐๐	บาท/ไร่
๑.๒) ค่าน้ำมัน	เป็นเงิน	๓๑๓	บาท/ไร่
๑.๓) ค่าสารเคมี	เป็นเงิน	๓๗๐	บาท/ไร่
๑.๔) ค่าแรง	เป็นเงิน	๑๕๐	บาท/ไร่
๑.๕) ค่าชุดมันสำปะหลัง	เป็นเงิน	๑,๕๕๖	บาท/ไร่
๑.๖) อื่นๆ	เป็นเงิน	๒๓๓	บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๓,๒๒๒	บาท/ไร่	
ผลผลิตรวมได้	๓๑,๑๑๕	กิโลกรัม	
ราคาขาย กก.ละ	๒	บาท	
รายได้	๗,๑๔๙	บาท/ไร่	

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....มันสำปะหลัง.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๖๒,๒๓๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่ได้รับกับตนเอง จนมีความสำเร็จ เริ่มต้นจากการทดลองทำในแปลงเล็กๆ ของตนเอง โดยใช้ท่อนพันธุ์ที่ดี เหมาะสม ปราศจากโรค แมลงศัตรูพืช กับระยะปลูกในพื้นที่ตนเอง ใช้ปุ๋ยหมักที่ทำเอง ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน ปรากฏว่ามันสำปะหลัง เติบโตได้ดีกว่าเดิมมาก ต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีก็ไม่ต้องเสียเปลี่ยนเปลืองโดยใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไป ใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมี แกรมมันสำปะหลังยังปลอดภัยไม่มีสารพิษ ครอบครัวมีความสุขภาพที่ดี ความสำเร็จเล็กๆ ครั้งนี้ทำให้มีกำลังใจที่จะเดินหน้าต่อไป และเชื่อมั่นว่าการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะช่วยให้เราพึ่งพาตัวเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

การนำหลักวิชาการและนวัตกรรมเหล่านี้มาปรับใช้ ไม่ใช่เพียงแค่ช่วยแก้ปัญหาเรื่องต้นทุนและศัตรูพืชเท่านั้น แต่ยังช่วยให้มีผลผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และมีมูลค่าเพิ่มขึ้น จนสามารถเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ในชุมชนได้อย่างแท้จริง

การแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน ของศพก. ได้ช่วยให้เกษตรกรสามารถรับมือกับปัญหาการผลิตต่างๆ ได้อย่างตรงจุดและยั่งยืน เช่น การป้องกันโรคพืชโดยไม่ต้องพึ่งพาสารเคมี หรือการวางแผนเพาะปลูกให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำในพื้นที่

สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ศพก. กลายเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง และสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การใช้ระบบน้ำหยดอัตโนมัติ เพื่อให้น้ำแก่พืชอย่างแม่นยำและตรงตามความต้องการของพืชแต่ละชนิด ทำให้สามารถลดปริมาณการใช้น้ำได้อย่างมีนัยสำคัญ และยังช่วยลดการสูญเสียน้ำจากการระเหยและการไหลทิ้งอีกด้วย การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมการใช้ ปุ๋ยอินทรีย์ และ ปุ๋ยชีวภาพ แทนปุ๋ยเคมี ซึ่งช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินในระยะยาวและไม่ทำลายจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในดิน การอนุรักษ์ความหลากหลายของศัตรูธรรมชาติ ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ ทดแทนการใช้สารเคมี สารชีวภัณฑ์ผลิตจากสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ เช่น จุลินทรีย์ พืช หรือแมลง จึงมีความปลอดภัยสูงต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ไม่เป็นอันตรายต่อเกษตรกร ผู้ใช้งานและผู้บริโภค ที่สำคัญคือ ไม่ทิ้งสารพิษตกค้าง ในผลผลิตทางการเกษตร ทำให้ระบบนิเวศในพื้นที่เกษตรมีความสมบูรณ์มากขึ้น

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การอนุรักษ์ดิน การทำเกษตรแบบยั่งยืนใน ศพก. จะเน้นการลดการใช้สารเคมีและหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก หรือการปลูกพืชคลุมดินแทน ซึ่งช่วยให้ดินมีโครงสร้างดีขึ้น อุดมสมบูรณ์ และป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน นอกจากนี้ การปลูกพืชหมุนเวียนยังช่วยให้ดินได้พักฟื้นและมีธาตุอาหารหลากหลายอีกด้วย การปลูกพืชแบบผสมผสาน และการปลูกพืชหมุนเวียน ช่วยให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และลดความเสี่ยงจากการระบาดของศัตรูพืช การสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต ที่เป็นประโยชน์ต่อระบบนิเวศ เช่น การปลูกพืชดึงดูดแมลงผสมเกสร ซึ่งช่วยให้ระบบนิเวศในพื้นที่เกษตรมีความสมดุลและแข็งแรง การลดมลพิษในอากาศและแหล่งน้ำ คือการลดการใช้สารเคมีในแปลงปลูก ศพก. ทำให้ลดการปนเปื้อนของสารพิษในดินและแหล่งน้ำอย่างมีนัยสำคัญ

คลอง นอกจากนี้ การปลูกพืชปลอดภัยจากสารเคมีและการจัดการแปลงอย่างถูกวิธี ยังช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคเกษตรกรรมได้อีกด้วย

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศพก.เป็นศูนย์กลางข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชน

๑. การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ ข้อมูลภูมิสังคม รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพดิน น้ำ อากาศ และภูมิประเทศในพื้นที่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเพาะปลูกพืชและสัตว์ที่เหมาะสม ข้อมูลปัญหาและโอกาส สำรวจปัญหาที่เกษตรกรในพื้นที่พบเจอ เช่น โรคพืชระบาด การตลาด หรือการขาดแคลนน้ำ และวิเคราะห์โอกาสในการพัฒนาการเกษตร เช่น การปลูกพืชที่ตลาดมีความต้องการสูง หรือการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้

๒.การนำข้อมูลมาใช้ในการปฏิบัติงานจริง จากข้อมูลที่รวบรวมได้ ผมได้นำมาจัดทำ แปลงเรียนรู้ใน ศพก. เพื่อเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน โดยมีการทดลองปลูกพันธุ์พืชหลากหลายชนิดตามหลักการเกษตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เช่น การปลูกพืชพันธุ์ต้านทาน การปลูกพืชผสมผสาน การใช้น้ำอย่างประหยัด การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์ หรือการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ซึ่งเกษตรกรในชุมชนสามารถมาศึกษาและนำไปปรับใช้กับแปลงของตนเองได้จริง

๓. ผลสำเร็จที่ประจักษ์ต่อชุมชน เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น เกษตรกรในชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและเรียนรู้เทคนิคการผลิตใหม่ๆ ได้จาก ศพก. ทำให้พวกเขาสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) มีหน้าที่สำคัญในการเป็นศูนย์กลางการให้บริการด้านการอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ การเป็นจุดอบรมและศึกษาดูงาน ศูนย์กลางการเรียนรู้ ศพก. ของเราทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางที่ให้เกษตรกรสามารถเข้ามาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันได้จริง ศพก. มีแปลงสาธิตที่เป็นตัวอย่างของการนำเทคโนโลยีและวิธีการเกษตรสมัยใหม่มาปรับใช้ เช่น การปลูกพืชและการจัดการแปลง ท่อนพันธุ์ดี ที่เหมาะสม การจัดการระบบน้ำ หรือการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น ซึ่งช่วยให้เกษตรกรสามารถเห็นภาพและเข้าใจได้ง่ายขึ้น การศึกษาดูงาน เปิดโอกาสให้เกษตรกรจากพื้นที่ใกล้เคียงและผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้และแนวทางต่างๆ ไปปรับใช้กับพื้นที่ของตนเอง

การเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ การบรรยายและฝึกปฏิบัติ เป็นวิทยากรที่ให้ความรู้ทั้งในรูปแบบการบรรยายและการฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์ การปลูกพืชและการจัดการแปลง หรือการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช เป็นต้น การเป็นวิทยากรช่วยให้เราสามารถสร้างเครือข่ายระหว่างเกษตรกร ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการเกษตรในชุมชนให้แข็งแกร่งต่อไป

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๑. การให้คำปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหา ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยเกษตรกรหาวิธีแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแปลงเกษตร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องดินเสื่อมโทรม โรคพืชระบาด แมลงศัตรูพืช หรือปัญหาเรื่องผลผลิต จะให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรของเกษตรกรแต่ละราย เพื่อให้เกษตรกรเขาสามารถจัดการปัญหาได้อย่างยั่งยืน

๒. การรับเรื่องร้องเรียนและประสานงาน เป็นจุดรับเรื่องร้องเรียนหรือปัญหาที่เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ เช่น ปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการเกษตร การขาดแคลนปุ๋ยหรือเมล็ดพันธุ์ หรือปัญหาด้านการตลาด ศพก.ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานเพื่อส่งต่อปัญหาไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้เกษตรกรได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

๑. ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่สำคัญ เช่น ราคาสินค้าเกษตรในแต่ละวัน เพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตและการตลาดได้อย่างเหมาะสม การเตือนภัย ทำหน้าที่แจ้งเตือนภัยด้านการเกษตรที่อาจเกิดขึ้น เช่น สถานการณ์โรคพืชระบาด หรือ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เพื่อให้เกษตรกรเตรียมตัวรับมือได้อย่างทันท่วงที

๒. การให้บริการด้านวิชาการเกษตร ให้คำปรึกษาและเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านการเกษตรที่ถูกต้องและทันสมัย เช่น เทคนิคการปลูกพืชใหม่ๆ การปรับปรุงพันธุ์พืช หรือการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีชีวภาพ เมื่อได้รับบสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ จะมีการจัดทำและแจกจ่ายเอกสารและคู่มือเกี่ยวกับการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปศึกษาและปฏิบัติตามได้ง่ายขึ้น

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ช่องทางการขยายผลองค์ความรู้ ๑. ศูนย์เรียนรู้และแปลงสาธิต ศพก. เป็นศูนย์กลางที่เปิดให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงในแปลงสาธิต การเรียนรู้จากของจริงช่วยให้เกษตรกรเข้าใจและเห็นผลลัพธ์ได้ชัดเจน

๒. การจัดฝึกอบรมและเป็นวิทยากร จัดอบรมในหัวข้อที่เกษตรกรสนใจ เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน หรือการใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ และยังทำหน้าที่เป็นวิทยากรไปถ่ายทอดความรู้ตามกลุ่มเกษตรกรในชุมชน

๓.การจัดทำสื่อเผยแพร่ สื่อการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย เช่น แผ่นพับ คู่มือการปฏิบัติ และช่องทางออนไลน์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา

๔.เครือข่ายเกษตรกร ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน ผ่านการตั้งกลุ่มหรือการจัดประชุม ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

เกษตรกรนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร เมื่อเกษตรกรได้รับความรู้จาก ศพก. แล้ว พวกเขาจะนำไปปรับใช้กับแปลงเกษตรของตัวเอง โดยเริ่มต้นจากสิ่งเล็กๆ เช่น การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนค่าปุ๋ยเคมี หรือ การใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อควบคุมศัตรูพืชแทนสารเคมี จากนั้นเมื่อเห็นผลดี พวกเขา ก็จะขยายผลไปสู่การปฏิบัติในวงกว้างขึ้น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร ลดต้นทุนการผลิต การหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือสารชีวภัณฑ์ที่ผลิตเองได้ ทำให้เกษตรกร ประหยัดค่าใช้จ่าย ในการซื้อปัจจัยการผลิตได้อย่างมาก

เพิ่มผลผลิตและคุณภาพ การใช้เทคนิคการเพาะปลูกที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และคำแนะนำจาก ศพก. ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้นและมีปริมาณเพิ่มขึ้น

สุขภาพดีขึ้น การลดการใช้สารเคมีทำให้เกษตรกรมีความเสี่ยงต่อสารพิษน้อยลง และผู้บริโภคก็ได้รับผลผลิตที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ

สร้างรายได้ที่ยั่งยืน เมื่อต้นทุนลดลง ผลผลิตดีขึ้น และมีตลาดรองรับที่ชัดเจน เกษตรกรก็จะมี รายได้ที่มีมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ การทำงานร่วมกับชุมชน การตั้งคณะกรรมการบริหาร ศพก. จัดตั้งคณะกรรมการบริหาร ศพก. ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกรแกนนำและปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของคนในพื้นที่อย่างแท้จริง จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น วันถ่ายทอดความรู้ (Field Day) เพื่อให้เกษตรกรสามารถมาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน การสร้างเครือข่ายเกษตรกร ผมส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรในชุมชน เพื่อให้พวกเขาสามารถช่วยเหลือและแบ่งปันองค์ความรู้ระหว่างกันได้อีก

การประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐ ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร , กรมวิชาการเกษตร หรือกรมชลประทาน , องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) เป็นต้น เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ หรือปัจจัยการผลิตที่จำเป็น ภาคเอกชน เช่น คูโบต้า บริษัทเมล็ดพันธุ์หรือบริษัทปุ๋ย เพื่อนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาใช้ใน ศพก. และเปิดโอกาสทางการตลาดให้กับผลผลิตของเกษตรกรในชุมชน

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑. กำหนดทิศทางและแผนการดำเนินงาน คณะกรรมการและสมาชิกใน ศพก. ร่วมกัน กำหนดทิศทางและแผนงาน ในแต่ละปีให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่และนโยบายของภาครัฐ เช่น การส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ การใช้นวัตกรรม หรือการทำเกษตรอินทรีย์

๒.บริหารจัดการและตัดสินใจ เป็นผู้นำในการ บริหารจัดการและตัดสินใจ เรื่องสำคัญๆ ของศูนย์ฯ ตั้งแต่การจัดสรรงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้การดำเนินงานของ ศพก. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

๓.สร้างความร่วมมือและเครือข่าย เป็นผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งเกษตรกรในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร และภาคเอกชน เพื่อให้ ศพก. เป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง

๔.เป็นตัวแทนและวิทยากร ทำหน้าที่เป็น ตัวแทนของ ศพก. ในการเข้าร่วมประชุมและนำเสนอผลงานต่างๆ รวมถึงการเป็น วิทยากร ในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ทางการเกษตรให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ เพื่อให้องค์ความรู้จาก ศพก. ถูกขยายผลและนำไปปฏิบัติในวงกว้างครับ

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

ความภาคภูมิใจที่ ศพก. ของเราเป็นมากกว่าแค่ศูนย์ฝึกอบรม แต่เป็นศูนย์กลางที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้จริง ทำให้เกษตรกรสามารถ ลดต้นทุนการผลิต และ เพิ่มผลผลิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทำปุ๋ยอินทรีย์สามารถลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมีได้ถึง ๓๐% และยังได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีขึ้น ความภาคภูมิใจอีกอย่างคือการได้เห็นเกษตรกรในชุมชนเกิดความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากที่เคยทำเกษตรแบบต่างคนต่างทำ ตอนนี้พวกเขารวมตัวกันเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ทำให้สามารถต่อรองราคาปัจจัยการผลิตและช่องทางการตลาดได้ดีขึ้น

ซึ่งช่วยสร้าง ความมั่นคงทางรายได้ และ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ให้กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน และได้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตร ในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของประเทศ การนำเทคโนโลยีและองค์ความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ใน ศพก. ไม่เพียงแต่ช่วยเกษตรกรในวันนี้ แต่ยังเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมต่อไปในอนาคต ทำให้เกษตรกรของไทยสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

เน้นการสร้างเชื่อมั่น การทำงานขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นและความศรัทธาที่คนในชุมชนมีให้ เป็นผู้ริเริ่มและขับเคลื่อน มักเป็นผู้ที่ริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือจาก

คนในชุมชน

สร้างการมีส่วนร่วม เน้นการสร้างสามัคคีและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงาน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของ ศพก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยสามารถแสดงให้เห็นได้ในหลายด้านดังนี้

๑. การเสียสละเวลาและทุนทรัพย์ส่วนตัว ประธาน ศพก. และเกษตรกรต้นแบบหลายท่านมักจะสละเวลาและทุนทรัพย์ส่วนตัว ในการพัฒนาแปลงเกษตรให้เป็นแปลงเรียนรู้ และใช้เวลาส่วนตัวในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรคนอื่นๆ โดยไม่หวังผลตอบแทน การเปิดบ้านและแปลงเกษตรของตนเองเป็นแหล่งเรียนรู้ถือเป็นการเสียสละอย่างยิ่งเพื่อให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างสะดวก

๒. การให้ความรู้และประสบการณ์โดยไม่มีค่าตอบแทน ศพก. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางที่ให้ความรู้และคำปรึกษาแก่เกษตรกรในชุมชนโดย ไม่มีค่าใช้จ่าย การแบ่งปันเทคนิคการผลิต นวัตกรรมใหม่ๆ หรือวิธีการแก้ปัญหาที่เคยประสบมา เป็นการส่งมอบความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงให้กับคนในชุมชน เพื่อให้พวกเขาสามารถพัฒนาตนเองและมีรายได้ที่มั่นคงขึ้น

๓. การเป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชน ผู้นำ ศพก. ต้องทำหน้าที่เป็น แกนนำในการสร้างความร่วมมือ และความสามัคคีในชุมชน เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในท้องถิ่น การเสียสละเพื่อส่วนรวมนี้ทำให้เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพในระยะยาว

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

แบบอย่างที่ดี มีค่ามากกว่าคำสอน การเป็นผู้นำที่ดีต้องเริ่มต้นจากการเป็นแบบอย่างที่ดี จึงนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับใช้ในแปลงเกษตรของตัวเองก่อน และเมื่อเห็นผลลัพธ์ที่ดีแล้ว ก็พร้อมที่จะแบ่งปันประสบการณ์และองค์ความรู้ให้แก่คนในชุมชน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจและเป็นเครื่องยืนยันว่าสิ่งที่ทำนั้นสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ดีได้จริง

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นางจิตติพร เกิดสิน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๒.กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การจัดเวทีชุมชน

การสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบบันทึกข้อมูล

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มี